

Sociální začlenění

Mluvíme-li o sociálním začlenění v souvislosti s kolektivními kuchyněmi, je to proto, že jen málo jejich účastnic má zaměstnání, většina z nich pobírá sociální dávky nebo je v důchodu. Jsou ale účastnice kolektivních kuchyní vyloučeny ze společnosti? Na tuto otázku je těžké jednoduše odpovědět. V kuchyních, kde jsme prováděly zúčastněná pozorování, jsme se setkaly s ženami v různých situacích. Všechny účastnice nemají stejné rysy ani neprožívají obdobné těžkosti. U některých se zdá, že mají vážné osobní a rodinné problémy, nerozvinutou síť kontaktů a zázemí, které je málo podporuje. Naproti tomu jiné zažívají především materiální a finanční nouzi, jejich zázemí je ale kvalitní a nápomocné. Vzhledem k povaze našich údajů nemůžeme tyto různé profily kvantifikovat. Je ovšem důležité vzít v úvahu, že všechny účastnice nemají stejné potřeby, ať už se týkají vztahů či sociální podpory. Nicméně je třeba připomenout, že, ať už jsou jejich potřeby jakékoliv, účastnice často zmiňovaly, že účast na kolektivních kuchyních je pro ně velkým přínosem na úrovni společenské i na úrovni mezilidských vztahů. Dopady účasti na kolektivní kuchyni jsou četné. Účastnice šetří a zároveň si rozvíjí síť kontaktů, současně to přináší oporu a oddech celé její rodině. Díky činnosti kuchyní se rozvíjí u účastnic pocit, že někam patří a že se mohou zapojit do dění ve svém okolí. Připomeňme, že kuchyně jsou družná místa, kde účastnice zažívají radost, vyměňují si zkušenosti, povídají si, klábosí a jsou rády, že jsou ve společnosti!